

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

109. An iudex laicus possit punire Clericos, qui sine habitu & Tonsura
immiscent se in delictis grauissimis? Et notatur, quod ad priuandum
Clericum priuilegio fori, ad hoc vt dicatur se in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

vidian. resol. c. 54. num. 8. & rationem adducunt; nam si confugiatis ad Ecclesiam post delictum animo magistratum saecularem fraudendi, Ecclesiastica gaudet immunitate quamvis sit laicus, & ad tempus in ea moretur, multo magis gaudere debet, qui personam eius per Ordinum susceptionem Deo consecrat, ut illi perpetuo famuletur.

2. Notandum est tamen, quod si aliqui stare velent in prima opinione, illam multis modis limitat *Carolus de Grassis ubi supra*, & *Antonius de Marinis* recte asserit procedere, quousque lis per sententiam terminetur: ubi autem post sententiae prolationem de executione venit tractandum, illis concernentia sunt ad Iudicem Ecclesiasticum remittenda, neque in hoc aliter sentiendum est.

Sup. conten-
to in hoc
latè supra
in Ref. 80. &
in alijs eius
not.

RESOL. CVII.

An laicus relegatus per certum tempus, infra quod efficitur Clericus, & rumpit exilium sit à iudice laico pro dicta fractura cognoscendus?

Et an si quis fuerit bannitus tempore, quo erat laicus, & banno durante efficitur Clericus, utique liberetur à iurisdictione laicali? Ex part. 4. tractat. 1. Resol. 22.

Sup. hoc in
Ref. seq. §. 2.
cursum ante
medium.

§. 1. **N**egativè respondeo, sed hoc ad Iudicem Ecclesiasticum spectat, quia agitur de nouo delicto facto in statu, quo delinquens effectus est exemptus, & ita tenet *Doctores*, quos citat & sequitur *Antonius de Marinis ref. quotidiana. 189. n. 2.* *Riccius part. 3. decis. 302.* & *Squillante de priuil. Cleric. cap. 7. dub. 3. num. 107.* qui etiam addit quod si quis fuerit bannitus tempore quo erat laicus, & banno durante efficitur Clericus, quod utique liberabitur à iurisdictione laicali. Vide *Francorum decisionem 209.* & 384.

RESOL. CVIII.

An Clericus relegatus à iudice Ecclesiastico, si durante relegatione efficiatur laicus, & frangat relegationem, possit pro dicta fractura à iudice Ecclesiastico puniri, & duplicari poena?

Et quid è contrarium?
Idem dicendum est, si Clericus committat delictum tempore Clericatus, & post delictum ducat uxorem Ex part. 1. tract. 2. Ref. 119. aliàs 118.

§. 1. **H**anc questionem tangit breuiter doctus Iuriconsultus *Barbosa in Remiss. ad ordinat. Regn. Lusitan. lib. 5. tit. 139. num. 153.* & negatiuam sententiam tenuit *Vincentius de Franchis in decis. 395.*

2. Sed mihi sententia affirmatiua summopere placet, in quam videtur inclinare *Barbosa*, & absolute tenet *Episcopus Genuensis in praxi Archiepisc. Neapol. cap. 8. num. 3.* qui testatur de obseruantia illius Curiae, & adducit multos canones, & rationes: qui etiam in n. 2. optime etiam docuit, quod Clericus, qui dum esset laicus, fuit relegatus à Iudice laico, & pendente relegatione, assumpsit clericatum non potest puniri à Iudice laico de fractura praedicta; sed ab Ecclesiastico puniendus est. Idem dicendum erit, si Clericus committat delictum tempore clericatus, & post delictum ducat uxorem: nam adhuc erit puniendus à Iudice Ecclesiastico. Haec omnia *Genuensis*, & post illum *Madius in tract. de sacram. Ordin. cap. 13. num. 44.*

Supr. hoc in
Ref. praeteri-
ta.

Sup. hoc vlt.
latè infra in
Ref. 147. §. 1.
& 2. & in a.
lijs eius pri-
ma not.

RESOL. CIX.

An index laicus possit punire Clericos, qui sine habitu, & tonsura immiscent se in delictis grauissimis?

Et notatur, quod ad priuandum Clericum privilegio fori, ad hoc ut dicatur se in enormitatibus immiscere, requiruntur aliqua, quae in calce huius Resolutionis explanantur. Ex part. 2. tract. 2. Ref. 24. aliàs 23.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondent aliqui Iuriconsulti, putant enim Clericum facinorosum, qui dimisso habitu clericali immiscet se enormitatibus, & in fori privilegium amittere, & conueniri, & puniri posse per Iudicem saecularem. Ita inter multos docet *Ioan. de Heua in Curia Philippica. p. 3. n. 30.* *Riccius in praxi, tom. 2. resol. 172. n. 2.* *Bobadilla in polit. tom. 1. lib. 2. c. 18. n. 95.* ubi sic ait: [Si el Clerigo, dexado el habito, y tonsura clerical por vn año, ó mas, y cometiere delitos enormes, y cruels, como serian homicidios, hurtos sacrilegos, adulterios, falsos testimonios, ó violencias publicas, y se mezclasse en otras torpedades detestables, y perseverasse en ellas viuuiendo suelto, y dissolutamente; entonces el Clerigo, ora sea en ordenes menores constituido, ora en mayores, pierde el privilegio del canon y del fuero: y podrá el corregidor, sin encoirir en escómunicacion, y sin que proceda amonestacion, fectuarle sus bienes, prendete, y atormentale, y sin degradacion castigarle en pena de muerte.] Ita ille, qui in *Gloss. lit. B.* adducit plures Doctores ita sentientes, & praecipue *Alex. de Nouo, conf. 59.* Verum est; quod postea in n. 96. limitat hanc sententiam, quando delictum commissum adeo esset reipublica perniciolum, ut pium sit illud punire.

2. Sed haec sententia, quoad Clericos in sacris constitutos, est prorsus exterminanda à Tribunalibus; & contra *Bobadillam* instant ferè omnes *Doctores*, & *Theologi*. Ideò dicendum est, supradictum Clericum non posse à Iudice saeculari puniri, nisi antea praecesserit trina monitio; aliàs à suo Iudice Ecclesiastico est puniendus, etiam si perpetrasset quomodo dolibet atrocissimum delictum. Et ita docet *Ceuallos de cognitione per viam violentia. p. 1. q. 76. num. 6.* & seq. qui citat plurimos Iuriconsultos. Idem docet *Belletrus in dignif. cler. part. 1. tit. 3. §. 7. num. 3.* & alij penes ipsum. Ex nostris hanc sententiam aduersus *Bobadillam* defendit *Megala 3. part. lib. 3. c. 1. §. 1. n. 31.* & 32. Ex *Societate Iesu Filliucius tom. 1. tr. 16. c. 11. num. 314.* cum alijs. Et ratio desumitur ex cap. in *audiencia. 25. de sent. excomm. ibi.* (Huiusmodi Clerici, si à Praelato tertio commoniti militatia noluerint arma deponere, de privilegio Clericorum subsidium aliquod habere non possint.) Et in *c. fin. de vit. & honest. Cler. sic habetur: [Mandamus, quatenus, si tales tertio à te commoniti, ab huiusmodi non respuerint sed praetermissis diuinis officijs, negotiationibus insisterint supradictis; cum eo facto privilegium abiciant clericale.]* Ex quibus clarè apparet, clericum, ante trinam notationem non esse priuandum privilegio fori, nec Curiae saeculari tradendum. Et hanc sententiam praeter *DD.* citatos tenet amicus meus quondam noster, *D. Carolus de Grassis de effect. cler. eff. n. 891.* *Martha. de iuris. p. 4. cent. 2. cas. 135.* *Barbosa in collect. tom. 2. lib. 5. tit. 39. c. 25. n. 2.* *Ambrosinus de immunit. Ecc. c. 17. n. 16.* *Bonac. de legib. dist. 10. q. 2. p. 1. §. 4. n. 6.* & alij penes ipsos. Nec obstat *c. perpendimus, de sent. excomm.* nam ibi Summus Pontifex, ut communiter tenent *Doctores*, non agit de privilegio fori sed de privilegio canonis, ut notat *Coninch de Sac. dist. 14. dub. 15. n. 160.* *Bonacina, Ambrosinus, Barbosa,*

Pro contem-
to in hac Ref.
infra in Ref.
161. & in
His suppo-
sitis, in hac
vique ad §.
Ad priuile-
gium, & li-
gauerit in
Ref. 281. &
supra in Re-
sol. 67. §. 2. &
in tom. 7. u.
1. Ref. 6. ex
lata eius do-
ctrina si-
gnanter in §.
Tertio.

Supr. hoc in
Ref. 1. not.
praeterita, §.
vlt. & in
Ref. 2. §. At
his & in Ref.
3. §. 4. pau-
lo post ini-
tium, vlt.
Nam si, & in
§. 8. & in §.
vltim. notæ
praeterita.

RESOL. CXI.

An iudex secularis possit capere Ecclesiasticos, & Religiosos impediendo, & resistentes iurisdictioni laicali? Ex part. 4. tr. 1. Ref. 79.

§. 1. Afirmatiue respondet Bobadilla in polit. tom. lib. 2. cap. 18. num. 34. vbi sic ait. [Si aliquis Clerigo o Religioso impediendo la iurisdiction seglar, o la resistencia, quitando a los ministros de iusticia que no prendan a alguno, o forçando para que suelten al preso en los dichos casos podra el corregidor y sus ministros prender a los Clerigos, o Religiosos para remitirlos a los Iuezes, y podra tambien multarlos en penas pecuniarias en sus bienes.] Ita ille, & post illum Villadiego polit. cap. 5. num. 77.

2. Sed quoad capturam existimat Megalius in 3. part. lib. 3. cap. 11. num. 23. hoc procedere quando alias laicam iurisdictionem defendere non possent, tunc enim hoc liceret ratione iustae defensionis: sed extra hunc casum, illam nullo modo licitam esse putat, cum prohibeatur expresse in Bulla Cœnæ; sed de hoc alibi à nobis actum est. Quoad punitionem vero nullo modo hoc procedere posse docet, nã quo iure laici possunt punire Clericos, etiam si pœna sit pecuniaria, & in bonis, cum eorum bona gaudeant, vt sæpius dictum est, priuilegio personæ. Et ita hanc sententiam docet Sanchez in consil. tom. 1. lib. 3. cap. vnic. dub. 13. num. 2. vbi firmat iudicem secularem non posse procedere non solum contra personam, sed nec etiam contra res Clerici, quia bona accessoria sunt personæ, vnde dub. 21. num. 11. damnat iudices laicos punientes Clericos delinquentes in officio seculari pœna pecuniaria. Adde quod similes pœnæ sæpius applicantur fisco saltem pro aliqua parte, & quando pœna pecuniaria est fisco applicanda, causa dicitur criminalis, iuxta glossam in l. 3. ff. de sepul. viol. & ibi Bartolus. Sed per Bullam Cœnæ nullo modo possunt laici causam criminalem Ecclesiasticorum cognoscere ergo, &c. Ex his apparet, non esse audiendos aliquos Iurisconsultos asserentes in multis casibus Clericos à iudice laico posse puniri in bonis, & pœna pecuniaria: nam, vt sæpius dictum est, si persona Clerici est exempta, erunt exempta eius bona, & sicut importat iurisdictionem punire Clericos in persona, sic etiam importat iurisdictionem illos punire pœna pecuniaria. Vnde male asseruit idem Bobadilla vbi supra num. 143. Ecclesiasticum delinquentem in iudicio seculari, ab eodem iudice puniri posse pœna pecuniaria, & in bonis, & ita optimè illum reprobat Megalius loco cit. num. 38.

Pro hac capta in Ref. seq. & infra in Ref. 114. 115. & sup. in Ref. 25. §. Sed dices.

Sæpius in Ref. quæ hic est supra 68. §. vlt. & in aliis eius annot.

Sup. hoc supra in Ref. 68. & 69. & lege alios §§. positos in annot. 1. Ref. huius annot.

Sup. hoc supra in Ref. 66. & 67. & infra Ref. 268. §. Vnde

RESOL. CXII.

An in aliquo casu Clericus possit capi à ministro laico? Et notatur iudicem laicum non posse detinere Clericum, de quo supra, captum in suis carceribus per spatium viginti horarum, si breuiori tempore possit illum iudici Ecclesiastico remittere? Ex part. 5. tract. 1. Ref. 22.

§. 1. VT si v. g. in flagranti delicto fuerit inuentus, vel si probabiliter præsumatur ad delinquendum incedere, vel etiam post delictum commissum ad effectum præsentandi illum Prælato Ecclesiastico. Et afirmatiue respondet Suarez contra Regem Angliæ lib. 4. c. 34. n. 15. Scaccia de iudic. lib. 1. cap. 11. num. 94.

Sup. hoc in Ref. præterita & in aliis eius priuilegiis. Et afirmatiue respondet Suarez contra Regem mæ anno.

Barbosa, & alij penes ipsos. Nec obstat etiam aduersus nostram principalem conclusionem, quod Decian. lib. 2. conf. 81. num. 9. efferat bullam Pauli III. anno 1542. qua conceditur licentia Iudicibus secularibus, procedendi contra Clericos in atrocissimis delictis: nam respondeo cum Ceuallos tract. de cognitione per viam violentiam. p. 2. q. 102. n. 4. dictam Bullam non extare. Notandum est etiam, quod ad priuandum Clericis priuilegio fori, ad hoc, vt dicatur se in enormitatibus immiscere requiritur primò, vt incedat sine habitu, & tonsura. Secundo, non sufficit vnum delictum, sed plura requiruntur. Tertio, necesse est, vt in enormitatibus comprehendatur: comprehensus autem dicitur, si in flagranti fuerit captus, vel si ipse, antequam opponat de priuilegio clericali, delictum fateatur, seu de eo legitime conuictus; vel, si criminis sit ad eò notorium de facto, vt nullus sit inficiationi locus. Et ita docet doctus Barbosa in collect. tom. 2. lib. 5. tit. 9. cap. 1. num. 2. 3. & 4. quæ sunt valde notanda. Vide etiã eundè Barbosam ibid. tit. 33. c. 27. per tot. Sed de hac quæstione vide infra in Resol. seqq.

RESOL. CX.

An sint aliqui casus, in quibus Principes seculares possint penes coercere Clericos? Et an si Papa faceret aliqua mandata in destructionem Ecclesiæ, possit Princeps secularis factio, & vi resistere illis, & impedire executionem talium mandatorum? Ex part. 1. tr. 2. Resol. 7.

§. 1. Afirmatiue respondet ex Victoria, & Soto Antonius Fernandez in exam. Theol. mor. p. 2. c. 6. §. 1. n. 4. & Ludouicus Molina de iust. & iur. tom. 1. tract. 2. disp. 31. num. 10. vbi sic asserit: [Obseruant Victoria, & Sotus, si Clericorum libertas in manifestam cederet seculari reipublicæ perniciem, Clericis impunè vacantibus in laicorum cædes, Summiq; Pontifices admoniti adhibere nollent remedium, posse equidem Principes seculares suis subditis consulere, nihil immunitate, & priuilegio Clericorum impediendo. Ratio est: quoniam Respublica ciuilibus est sibi ipsi sufficiens. Quocirca, quemadmodum propria autoritate potest se ipsam defendere, & seruare indemnem à quacumque Republica alia seculari, sic etiam ab Ecclesiasticis. Meritò autem admonent, potestatem hanc esse apud Principem, non verò apud Iudices, & Magistratus: & ideo nefas illis esse propria autoritate agere contra Ecclesiæ libertatem, aut Clericos capiendo, vel malefactores extrahendo de Ecclesiis, vel aliqua alia ratione leges transgrediendo, tametsi vim vi repellendo cū moderamine inculpate tutelæ suos ab Ecclesiasticis tutari, ac defendere possint. [Ita Molina, & Gulielmus Benedictus in c. Raynucius. ver. uxorem, num. 454. Aufertius de potest. secul. super. Eccl. personas, reg. 2. Nauarrus in c. cum contingat, de rescrip. remedi. 1. ver. 1. Simanchas de carb. in sit. cap. 42. num. 32. Sed meritò aduertit Salas de leg. quæst. 94. tract. 14. disp. 14. sect. 9. num. 111. quod casus isti sunt metaphisici, & moraliter contingere non possunt: quia Clerici, & Episcopi non habent tantam potestatem in Republicam: sicut & alius casus, quem ponit Victoria in relect. de potest. Papa, metaphisicus etiam videtur vbi asserit, quod si Papa faceret aliqua mandata in destructionem Ecclesiæ, possit Princeps seularis factio, & vi resistere illis, & impedire, executionem talium mandatorum, Ita Victoria. Sed certè modum excessisse aliqua ex parte videtur, vt contra illum notauit Azor. p. 1. lib. 5. cap. 14. quæst. 5.

Cetera hoc loco doctrina Ref. & alia...

Sup. hoc supra vide Ref. 14. & 5. Notum Ref. 11. dicit Ref. 51. §. 4. ibid.